

LBRIS

We know
books

KRIS HOLLINGTON
CUM SĂ
UCIZI
O ISTORIE
A ASASINATELOR

Traducere din limba engleză de
IRIS MANUELA ANGHEL

Postfață și ediție îngrijită de
MIHAI-RĂZVAN UNGUREANU

EDITURA OMNIUM
BUCUREȘTI • 2025

Redactor: Casian Gămănuț
Design copertă: Ana Roman
Ilustrație copertă: © Macrovector/DGIM-Studio/Freeepik
DTP: Simona Rădulescu

Tipărit la
EVEREST
TIPOGRAFIA

How to Kill. The Definitive History of the Assassin

© Kris Hollington 2007

All rights reserved.

Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin
Editurii Omnium, parte a Grupului Editorial Epica.

ISBN: 978-630-6616-42-8

București, 2025

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
HOLLINGTON, KRIS

Cum să uciți : o istorie a asasinatelor / Kris Hollington ; trad. din lb. engleză
de Iris Manuela Anghel ; postf. și ed. îngrijită de Mihai-Răzvan Ungureanu. -

București : Omnium, 2025

Conține bibliografie

Index

ISBN 978-630-6616-42-8

I. Anghel, Iris Manuela (trad.)

II. Ungureanu, Mihai-Răzvan (postf. ; ed.)

CUPRINS

Mulțumiri	7
Introducere	9
Unu: Tentativa de asasinare a lui Truman	17
Doi: Ultima cină a lui Stalin	30
Trei: Prima tentativă de asasinare a lui Saddam	42
Patru: Vrăjitorul negru	58
Cinci: Inimile întunericului	78
Șase: Conspirația din Mississippi	96
Șapte: Asasinarea lui JFK	115
Opt: „Prin orice mijloace necesare”	149
Nouă: Tenia monstruoasă	158
Zece: Crima din Memphis	166
Unsprezece: Cea mai periculoasă rută	190
Doisprezece: „Ceva îndrăzneț și dramatic”	211
Treisprezece: Primul astronaut al Spaniei	230
Paisprezece: Operațiunea Cutia Pandorei	238
Cincisprezece: Mușcătura cobrei	242
Șaisprezece: Teroare la Roma	255
Șaptesprezece: Umbrela morții	268
Opsprezece: Asasinul în serie	276
Nouăsprezece: „Cu mine vorbești?”	296

Douăzeci: Papa trebuie să moară	319
Douăzeci și unu: Brigada morții	329
Douăzeci și doi: Moarte la Dorchester	345
Douăzeci și trei: Trei săptămâni în octombrie	350
Douăzeci și patru: Asasinatul din Stockholm	363
Douăzeci și cinci: O conspirație modernă	375
Douăzeci și șase: Superarma doctorului Strangelove	390
Douăzeci și șapte: Lovitura mortală de karate	400
Douăzeci și opt: Jack Cel Fără Un Ochi	405
Douăzeci și nouă: Lady Macdeath	413
Treizeci: Strict secret: <i>The Exceptional Case Study</i>	424
Treizeci și unu: Dușmanul din interior	439
Treizeci și doi: Operațiunea moarte sigură	445
Treizeci și trei: Trei gloanțe în cap	456
Treizeci și patru: O baie de sânge în Parlament	465
Treizeci și cinci: Soluția finală	469
Treizeci și șase: Statistica asasinatelor	480
Postfață.	
Prețul unei vieți, de Mihai-Răzvan Ungureanu	485
Anexe	495
Referințe	510
Index de persoane	530
Index de operațiuni și organizații	537

MULȚUMIRI

Aș vrea să le mulțumesc tuturor celor care m-au ajutat să scriu această carte. În mod deosebit, lui Andrew Lownie (www.andrewlownie.co.uk), cel mai sânguincios agent literar din această industrie, pentru susținerea sa generoasă, optimismul, entuziasmul și opiniile obiective exprimate în mailuri extrem de concise.

Redactorul meu, Timothy Andrews de la editura Century, căruia îi datorez cel mai bun capitol din carte (ca să nu mai vorbesc de întreaga lucrare), folosește cu măiestrie „foarfecile editoriale”. Taieturile și intervențiile sale critice nu au dus la scurtarea cărții, ci la adăugarea altor materiale, depășindu-mi cu mult speranțele. Mulțumirile mele se îndreaptă și spre membrii echipei sale, care mi-au călăuzit cu răbdare pașii prin fiecare etapă a procesului editorial.

Le mulțumesc, de asemenea, și celor care mi-au oferit casă și masă de-a lungul călătoriilor mele pentru investigarea și conceperea acestei cărți – în special, lui Gus și Janet, James și Lucy, Sian și mama – vă mulțumesc tuturor pentru că m-ați scutit de hoteluri ieftine și noști dormite în mașină.

Trebuie să recunosc meritele tuturor cercetătorilor și scriitorilor dinaintea mea. Vreau să-mi exprim în mod deosebit recunoștința față de martori, față de presupusele victime și chiar

față de asasini (mai ales față de asasinul plătit de la Londra pe care sper să nu-l mai întâlnesc vreodată), care au fost dispuși să simtă din nou atingerea morții.

Nu în ultimul rând, vreau să dedic această carte Ninei Kollmann, pentru răbdarea ei nețărmurită, care ne-a oferit – mie și lucrării mele „afurite” – spațiul de care aveam nevoie. Îți mulțumesc pentru că ai jucat rolul ochiului critic al publicului, pentru tălmăcirea textelor din rusă, germană și spaniolă, precum și pentru „scamatoriile” tale editoriale (în special pentru ajutorul acordat în dezlegarea funcțiilor misterioase ale punctului și virgulei). Vrei să fii soția mea?

INTRODUCERE

În ziua în care așterneam aceste rânduri pe hârtie, un politician din Georgia a fost spulberat de o bombă pusă în mașină, un renumit cleric șiiit din Pakistan a fost înjunghiat și împușcat mortal, un membru de vază al Uniunii Naționale a Minerilor din Cape Town a fost bătut și apoi executat cu un singur glonț tras în cap, un general de rang înalt din Sri Lanka a fost împușcat de la mică distanță de un bărbat înarmat cu o pușcă fabricată acasă, iar un martor „protejat”, ce urma să depună mărturie împotriva celor acuzați de asasinarea prim-ministrului sârb Zoran Đinđić, a fost găsit mort, cu gâtul tăiat, pe o stradă lăturalnică. Conform altor știri legate de diverse asasinate, un fost agent MI6, care susținea varianta asasinării prințesei Diana, a fost arestat, a fost demarată o nouă anchetă în cazul uciderii, în 1993, a liderului Partidului Comunist din Africa de Sud, Chris Hani, liderul organizației Tamil Eelam (Tigrii tamili), și-a exprimat regretul față de asasinarea fostului prim-ministru al Indiei, Rajiv Gandhi, a ieșit la iveală faptul că actualul conducător al Iranului a fost cândva asasin profesionist, iar poliția din Papua Noua Guinee a dezvăluit detaliile unui complot de asasinare a președintelui țării. Nu e nimic neobișnuit în toate aceste știri – e o zi absolut normală în politica internațională.

Asasinatul este un instrument folosit adesea de guverne, grupări teroriste și nebuni singuratici. Eficiența și importanța acestuia în politica internațională sunt adesea subestimate. Între anii 1950 și 2000, peste patru mii de asasinatate au jucat un rol covârșitor în majoritatea evenimentelor-cheie petrecute în lume. S-a recurs la asasinatate în încercarea de a schimba regiunile din Filipine, Cuba, Egipt, Iran, Irak, China, Rusia, Statele Unite ale Americii, Spania, Marea Britanie, Suedia, Arabia Saudită, Coreea de Sud, India, Pakistan, Republica Democrată Congo, Uganda și Africa de Sud – ca să enumăr doar câteva (și în multe cazuri au avut loc mai multe asasinatate). Metoda a jucat, de asemenea, un rol important în reunificarea Germaniei, în prăbușirea comunismului, în eradicarea apartheidului din Africa de Sud, în luptele din Irlanda de Nord, în mișcarea pentru drepturile cetățenești din America în campaniile pentru democrație din Polonia și Bulgaria, în cursa înarmării nucleare și în luptele purtate de diverse țări împotriva crimei organizate, iar, la un moment dat, un asasinat a provocat cel mai cumplit genocid survenit de la Holocaust încoace. Asasinatatele au modelat, au demarat, au pus capăt, au scurtat sau au prelungit numeroase războaie, precum cele din Coreea, Vietnam, Afganistan, Algeria, fosta Iugoslavie, Liban și majoritatea țărilor din America de Sud, dar și din Rusia și din fostele state sovietice. După cum veți vedea din paginile acestei cărți, politica implică mai multe intrigi și mistere decât recunosc politicienii.

Înainte de a ne continua explorările, este necesar, firește, să definim noțiunea de „asasinat”. Semnificația cuvântului „asasinare” este cât se poate de clară. Derivă din termenul *Hashishin*, reprezentând denumirea unei secte secrete din Iran, care a trăit între 1090 și 1256 în Munții Elburz din nord-vestul Iranului, la sud de Marea Caspică. Membrii acestei secte sunt pionieri în

folosirea crimelor selective în locul războaielor pentru obținerea averilor și puterii. Nu consumau hașiș înainte de înfăptuirea crimelor, așa cum s-a scris de multe ori. (Unii oameni de știință au speculat faptul că termenul *Hashishin* ar însemna „mâncătorul de hașiș”, dar consumul acestei substanțe provoacă pierderi de memorie, confuzie, iar în unele cazuri paranoia și eliminarea tendințelor violente – consecințe deloc atrăgătoare dacă intenționezi să te strecorei într-o fortăreață inamică, să te faci nevăzut de santinele, să-ți ucizi victima în tăcere, să scapi cu viață și să te furișezi înapoi în ascunzătoarea din munți, aflată la o înălțime de peste 1 800 de metri.)

Cât privește actul asasinării, acesta se petrece atunci când o persoană importantă este ucisă pentru unul dintre următoarele trei motive:

1. Concepții politice: uciderea selectivă a unui individ în speranța că opiniile sale politice vor pieri odată cu el.
2. Puterea: individul este animat doar din simpla dorință de a lua locul unei persoane importante sau de a transfera puterea în mâinile altcuiva. „Ca să ajungi undeva, trebuie să calci peste cadavre”, a spus Carlos Șacalul, terorist de talie internațională.
3. Notorietatea: indivizi cu diverse tulburări mintale, dornici să obțină celebritatea prin eliminarea unei persoane importante. „N-au decât să mă gazeze”, le-a spus Sirhan Sirhan anchetatorilor săi. „Dar am devenit celebru. Am reușit să fac într-o singură zi ce-a făcut Robert Kennedy într-o viață.”

Motivul asasinului nu este aproape niciodată personal: el ucide ceea ce reprezintă ținta – indiferent dacă este vorba

de putere, renume, ideologie, practici religioase sau sisteme economice. Victima poate fi ucisă printr-o panoplie de metode: de la moluște care explodează la hârtie igienică otrăvită, de la rachete dirijate la prăbușirea lifturilor, implicând un atac planificat – sau, uneori, neplanificat – violent sau subtil ca atacul-supriză. Acesta poate lua uneori forma unui abuz săvârșit de sistemul judiciar – poate începe cu o acuzație falsă, ajungându-se la o condamnare rapidă, urmată de execuție, cum s-a întâmplat în cazul lui Lavrenti Beria, șeful poliției politice sovietice, expert, la rândul său, în asasinat și mușamalizări. „Orice idiot poate comite o crimă, dar numai un artist poate transforma o crimă într-o sinucidere”, declara el cu emfază.

Asasinii pot fi catalogați în două grupuri: profesioniști și amatori. În anii 1970, CIA-ul a publicat o carte remarcabilă, intitulată *How to Kill*, care oferea instrucțiuni agenților dornici să devină asasini profesioniști. (Cei de la KGB au scos și ei, firește, propria versiune: *The KGB Alpha Team Training Manual*.) „Voința de a ucide, lipsa completă de empatie și compasiune, precum și hotărârea fermă de a ucide subiectul sunt primordiale”, spun autorii cărții. „Trebuie să-i curmați viața cu aceeași detașare cu care ați strivi o muscă sau ați zdrobi o furnică... Cei sensibili la moralitate n-au ce căuta aici.” Afirmatia face o distincție clară între cele două grupuri. În timp ce asasinul profesionist este, de obicei, un psihopat cu sânge rece, care ucide pentru bani, asasinul amator ucide, de regulă, animat de o pasiune.

Asasinul profesionist deține o putere psihologică extraordinară. Un fost lunetist american, care a lucrat pentru CIA în anii 1990, descrie acest lucru în termeni extrem de plastici: „Vine un moment când ai o țintă în vizor, când trebuie să hotărâști dacă apeși sau nu pe trăgaci. Ai senzația că te joci de-a Dumnezeu,

când îți dai seama că persoana căreia îi hotărâști destinul nici măcar nu știe de existența ta. *Asta îți conferă o putere uluitoare.*”

Asasinul profesionist stârnește respectul celor din jur la gândul învăluit în teamă că e capabil de orice. E tulburător să cunoști un om care ucide pentru bani și să fii conștient de faptul că, dacă cineva l-ar plăti suficient, n-ar ezita să teucidă. Un asasin plătit, aflat la Londra, descrie reacțiile altor răufăcători când află cine era cu adevărat: „Își schimbă comportamentul. Te respectă, dar se și tem de tine – îți dai seama de asta. Te consideră diferit, au senzația că se află în fața unei specii neomenești. Te creionează ca pe un asasin cu sânge rece, care nu zâmbește niciodată. Apoi descoperă că știi să zâmbești și că ești la fel ca ei. Dar sunt încă rezervați. Nu știu cum să se poarte în preajma ta, așa că preferă să te evite. Probabil că nu-și pot scoate din minte portretul pe care ți l-au făcut – cel al unui ucigaș cu degetul pe trăgaci, gata să curme viața unui nefericit, care n-are nici o șansă... Știu că, într-o bună zi, pot ajunge și ei în vizorul tău.”

Asasinii nonguvernamentali, neinstruiți într-ale „meseriei”, sunt niște indivizi pătimași, animați de convingeri în care cred cu ardoare (indiferent de cât de eronate ar fi). Unii descoperă că sunt „sensibili la moralitate” când se trezesc față în față cu ținta vizată. Sunt oameni de rând, cu nimic deosebiți, adesea niște ratați: antiteze ale celor pe care vor să-iucidă. Asta îl face însă pe asasinul amator un individ de temut. Oricine, dar absolut oricine s-ar putea trezi într-o bună dimineață hotărât să facă ceva extraordinar în viață: să devină astfel nemuritor și să schimbe cursul istoriei.

Este realmente uluitor câți oameni fac acest pas și devin niște asasini singuratici și nebuni – bărbați și femei careucid fără vreun motiv anume, cu excepția dorinței de a obține notorietatea. Fenomenul a căpătat amploare după 1960. Acești asasini aruncă bombe și trag cu arme de foc fără să știe cum să le

folosească sau lansează atacuri cu arme albe fără să aibă cunoștințe de anatomie – soarta țintei lor rămâne astfel la voia întâmplării.

De pildă, în 2005, Vladimir Arutyunian, în vârstă de douăzeci și șapte de ani, a încercat să-l omoare pe președintele George W. Bush aruncând o grenadă de mână RDG-5, de fabricație rusească, în timpul unei vizite făcute în Georgia. Grenada a aterizat la 18,6 metri de președinte, aflându-se pe distanța optimă de acțiune de 25 de metri. Dar când asasinul i-a scos cuiul de siguranță, batista în care ținea ascunsă grenada i-a blocat declanșatorul, motiv pentru care explozia nu s-a mai produs. Puțin a lipsit însă ca povestea să se încheie cu o tragedie.

Când polițiștii au scotocit magazia cu unelte de grădinarit a mamei lui Arutyunian, au găsit un exemplar din *Ziua șacalului*¹, alături de suficiente substanțe chimice și grenade cât să ucidă mii de oameni². Arutyunian avea legături cu rebelii ceceni, care se ascundeau în regiunea Pankisi Gorge, aflată la doar 160 de kilometri est de Tbilisi, o celulă teroristă care adăpostit membri ai al-Qaida. Cecenii erau nemulțumiți de faptul că Statele Unite trimiteau forțe speciale ca să-i scoată din ascunzătoare, astfel că vizita lui Bush în Georgia părea să le ofere șansa ideală de a da o ripostă. Dacă atentatul lui Vladimir Arutyunian ar fi avut succes, nu există nici o îndoială că războiul împotriva terorii lansat de America s-ar fi răsfrânt asupra Georgiei și, poate și mai îngrijorător, asupra Ceceniei.

Întâmplător, după ce Bush a ajuns la cârma Statelor Unite, ofițerii din serviciile secrete, însărcinați cu protecția președintelui,

¹ Volum tradus în limba română de Editura RAO, București, 2008. (n. trad.)

² Romanul de referință al lui Frederick Forsyth a fost găsit în posesia unui număr mare de asasini – câțiva teroriști spanioli s-au dus chiar să vadă filmul bazat pe roman cu câteva zile înainte de a-l asasina pe prim-ministrul Spaniei. (n.a.)

au devenit extrem de ocupați. În 1974, președintele Richard Nixon a primit trei sute de amenințări cu moartea. În 2004, președintele George Bush a primit cinci sute de amenințări – pe lună. În 2005, în timpul unei partide de golf jucate în compania tatălui său, pe renumitul teren de golf Augusta, Bush Jr. s-a încruntat când și-a ridicat privirea de pe *fairway* și a văzut numeroși agenți de la serviciile secrete cercetând copacii, scotocind tufișurile, fluturându-și armele și strigând în căștile lipite pe urechi. Zăriseră un bărbat înarmat care se plimba în zona *bunker*-elor¹. „E uluitor cum funcția asta te urmărește peste tot”, le-a spus Bush reporterilor, pe un ton neutru, înainte de a striga „Fore!”² și de a lovi mingea.

În ciuda titlului, această carte nu este un manual despre metodele de ucidere, deși asasinii tind să studieze literatura de specialitate. Uluitor este faptul că a fost publicat un manual de acest gen la Paladin Press în 1983. Cartea, intitulată *Hit Man: A Technical Manual for Independent Contractors* și scrisă de Rex Feral, a fost descrisă de către Curtea de Apel a Statelor Unite ca fiind „un manual al metodelor de asasinare, înfățișate pas cu pas, un ghid pentru asasini”, înainte de a fi interzisă în 1999. Cartea conținea instrucțiuni de urmat punct cu punct, precum și tehnici de ucidere descrise cu lux de amănunte. Recomanda anumite arme, avea fotografiile ilustrative, analiza metodele de supraveghere, planurile clădirilor, formulele chimice și modalitățile de

¹ Terenul de golf este împărțit în diferite părți, cum ar fi *fairways*, *greens*, *roughs*, *bunkers* și *water hazards*. *Fairway*-ul este o zonă plată și deschisă, tunsă scurt, care le permite jucătorilor să lovească mingea cu ușurință și precizie. *Bunker*-ele sunt suprafețe acoperite cu nisip, care se găsesc în apropierea *fairway*-ului sau a *green*-ului. (n. trad.)

² Interjecție cu origini scoțiene, folosită pentru a atrage atenția cuiva că stă în calea mingii de golf. O traducere aproximativă ar fi: „Laoparte!” (n. trad.)

înlăturare a dovezilor, oferind chiar și procedee de pregătire mentală. Singurul lucru pe care nu vi-l spunea era sfatul de a arunca lucrarea după ce v-ați dus misiunea la bun sfârșit. Cartea a fost găsită în posesia a doi asasini (unul dintre ei a ucis un băiat cu dizabilități, în vârstă de opt ani, pe asistenta și pe mama acestuia pentru a obține banii de pe asigurarea de viață). Ucigașii folosiseră instrucțiunile din carte „pas cu pas”. Descoperirea ei printre posesiunile criminalilor a consolidat pledoaria avocaților acuzării, care i-au trimis la moarte (oare câți alții au mai folosit cu succes îndrumările din carte?). Paladin Press nu și-a făcut prea multe probleme în urma interzicerii acestui volum, deoarece majoritatea publicațiilor sale, ca *Be Your Own Undertaker: How to Dispose of a Dead Body* și *Contingency Cannibalism: Superhardcore Survivalism's Dirty Little Secret*, sunt încă disponibile și se vând bine.

Această carte este prima care analizează cu lux de amănunte nu doar cauzele și consecințele surprinzătoare ale asasinatelor, ci și secundele cruciale ale actului în sine și psihologia asasinului, în încercarea de a înțelege de ce unele asasinate au succes, pe când altele dau greș — și ce-am putea face pentru a le preveni. Este, de asemenea, prima lucrare ce examinează datele și cifrele asasinatelor, dezvăluind toate aspectele — de la rata de succes obținută în funcție de tipologia armei și rata de supraviețuire a asasinilor până la locul asasinatelor și momentul cel mai propice al anului pentru un astfel de eveniment. Pentru prima dată, oferă un răspuns cert la cea mai importantă întrebare: poate o crimă să schimbe cu adevărat lumea?

UNU

TENTATIVA DE ASASINARE A LUI TRUMAN

Allen Dulles, fost director al Agenției Centrale de Informații (Central Intelligence Agency, CIA, formată în 1947), descria Comitetul Securității Statului Sovietic (KGB, format în 1954) ca fiind „un braț al puterii, clandestin și polivalent [...], depășind granițele unei organizații secrete polițienești și ale unei organizații de spionaj și contraspionaj. Este un instrument de subversiune, manipulare și violență, cu scopul secret de a interveni în treburile altor țări”. Retrospectiv, este evident pentru majoritatea observatorilor că descrierea lui Dulles caracterizează perfect *ambele* agenției. A doua jumătate a secolului XX a adus cu sine începutul unui nou război, Războiul Rece, un conflict „înghețat” între cele două superputeri ale lumii, înzestrate fiecare în parte cu un buget nelimitat, destinat practicilor neortodoxe de spionaj (subversiune, manipulare și asasinate), fără să fie nevoite să recurgă la arme tot mai puternice, care, până în 1980, ar fi putut distruge lumea de o sută de ori. Cu resurse limitate, ambele țări își dedicau timpul deprinderii artei de a asasina. Americanii au creat o agenție denumită — nu prea subtil — Health Alteration Committee (Comitetul de Modificare a Sănătății), iar rușii au alcătuit

o subunitate de forțe speciale și mai misterioasă, denumită „Spetsgruppa A” (Grupul Alfa).

Prima tentativă majoră de asasinat săvârșită în anii 1950 nu avea să fie instrumentată nici de ruși, nici de americani, ci avea să fie consecința evenimentelor petrecute pe o insulă din Caraibe. Este vorba despre un atac ce-l viza direct pe președintele Statelor Unite, atac rămas învăluit în mister și mușamalizat de serviciile secrete americane sub paravanul unor afirmații potrivit cărora „președintele nu s-a aflat niciodată în pericol”. În realitate însă, lucrurile au fost mult mai dramatice decât scenariul oricărui film produs la Hollywood.

„Domnule președinte, soțul meu a murit.” Pe 12 aprilie 1945, Eleanor Roosevelt îi aducea, în termeni cât se poate de succinți, vestea năpastei sale vicepreședintelui Harry S. Truman, comunicându-i astfel noua poziție pe care urma s-o ocupe. Franklin D. Roosevelt murise în urma unui atac cerebral foarte puternic, consecință a hipertensiunii, care, în etapele cruciale ale războiului, îl transformase într-un conducător ineficient, mereu obosit și bântuit de dureri de cap.

Truman n-a avut timp de respiro odată instalat în noua sa funcție. Una dintre primele acțiuni întreprinse ca președinte al Statelor Unite a fost autorizarea folosirii bombelor atomice împotriva Japoniei. Pe 24 iulie 1945, Truman scria în jurnalul său că dăduse instrucțiuni pentru „utilizarea bombelor având ca ținte obiectivele militare, soldații și marinarii, nu femeile și copiii... Vom emite o declarație de avertisment”. Nici o declarație de avertisment n-a fost emisă pentru femeile și copiii din Hiroshima, care depășeau cu mult numărul efectivului militar din zonă. Bomba atomică, lansată pe 6 august, s-a soldat cu moartea sau rănirea a 150 000 de oameni. Cea de-a doua bombă urma să fie lansată pe 9 august în orașul industrial Kokura, dar

pentru că regiunea era învăluită în ceață, pilotul, care avea ordin să lanseze bomba asupra unei ținte vizibile, a zburat 145 de kilometri nord-vest, spre un cer mai senin, aruncând bomba deasupra orașului Nagasaki și ucigând 75 000 de oameni.

Truman a susținut, de asemenea, Planul Marshall, destinat reconstrucției țărilor devastate de cel de-Al Doilea Război Mondial, a consolidat CIA-ul și a demarat programul Fair Deal pentru introducerea unor reforme sociale. În ciuda acestor proiecte, nimeni nu se aștepta să-l învingă în alegerile prezidențiale din 1948 pe Thomas E. Dewey, care se bucura de foarte multă popularitate. Convins că Dewey va câștiga scrutinul, *Chicago Times* a publicat în ediția matinală a ziarului un articol cu titlul „Înfrângerea lui Truman”, fără să mai aștepte rezultatele alegerilor. În dimineața următoare, președintele Truman poza încântat, cu ziarul în mână, în fața reporterilor, după una dintre cele mai uluitoare victorii electorale din istorie. Ceremonia sa de investire de la începutul anului 1949 a fost transmisă în direct de televiziuni, fiind urmărită de zece milioane de americani. Încă o sută de milioane de oameni din întreaga lume ascultau ceremonia la radio, un public record pentru vremea respectivă. Truman a profitat de ocazie ca să traseze linia de luptă a Războiului Rece: „Acțiunile rezultate din doctrina comunistă reprezintă o amenințare pentru eforturile națiunilor libere, destinate să confere o recuperare globală și o pace trainică”. Două zile după discursul lui Truman, forțele comuniste au luat cu asalt Beijingul. Până la sfârșitul anului, Mao Zedong avea să proclame Republica Populară Chineză și să încheie un tratat de prietenie, pe treizeci de ani, cu Stalin, ai cărui oameni de știință testaseră cu succes propria bombă atomică. Truman i-a autorizat pe cercetătorii americani (ajutați de oamenii de știință germani, capturați la sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial) să producă o armă și mai puternică – bomba cu hidrogen. A depus, de asemenea,

eforturi rapide pentru consolidarea alianței NATO, înființată de douăsprezece țări în luna aprilie a aceluși an, cu scopul de a-și oferi asistență militară reciprocă în eventualitatea unei agresiuni.

Pe 25 aprilie 1950, Coreea de Nord a invadat Coreea de Sud. În urma refuzului celei dintâi de a se supune ordinelor Consiliului de Securitate al Națiunilor Unite de a se retrage din Coreea de Sud, America a intervenit. „Trebuie să fim atenți să nu provocăm un război asiatic la scară largă”, a scris Truman în jurnalul său. La sfârșitul anului 1950, trupele chineze s-au alăturat trupelor coreene de nord, iar generalul MacArthur, comandantul suprem al forțelor Națiunilor Unite în Coreea de Sud, i-a cerut permisiunea lui Truman de a lansa între 30 și 50 de bombe atomice asupra chinezilor. La Washington, senatorul Joseph McCarthy a revărsat un atac virulent împotriva comuniștilor, în ciuda opoziției președintelui. Războiul Rece devenea tot mai încins.

În pofida amenințărilor constante cu moartea, Truman le îngreuna misiunea agenților de la serviciile secrete. Juca poker până târziu în noapte (la un moment dat, consilierul lui, Clark Gifford, a pierdut 3 000 de dolari în fața lui Truman la o singură mână — când președintele i-a aruncat cartea câștigătoare, Gifford a exclamat: „Ticălos ce ești!”) și se trezea apoi la ora 5:30 în fiecare dimineață. La ora 6, dădea o raită prin Washington, parcurgând fix 120 de pași pe minut. Truman își înclina ușor pălăria în fața trecătorilor în timp ce agenții săi pufăiau și gâfăiau încercând să țină pasul cu el. Străbătea, de asemenea, pe jos, dus-întors, distanța de la Casa Albă la Blair House, refuzând să meargă cu „nenorocitele alea de limuzine”.

Puerto Rico era, poate, ultima țară de unde Truman s-ar fi așteptat să apară un asasin. La scurt timp după ce-a devenit președinte, a transmis un mesaj special Congresului, recomandând patru propuneri pentru schimbarea statutului insulei

Puerto Rico din Caraibe (aceasta, cu tot cu cei un milion de locuitori ai săi, se afla sub controlul Statelor Unite încă din 1898), printre care acordarea independenței țării și preluarea puterii de către portoricani. În 1946, l-a desemnat pe Jesús T. Piñero ca primul guvernator nativ al țării, iar în 1949, a oferit șansa insulei de a-și adopta propria Constituție.

Primele tulburări au avut loc pe 29 octombrie 1950, când a izbucnit o revoltă naționalistă, care a început în sudul insulei și s-a extins cu repeziciune din oraș în oraș pe tot cuprinsul țării. Era condusă de carismaticul Pedro Albizu Campos, absolvent al Universității Harvard și președinte al Partidului Naționalist, a cărui expunere la rasism în armata americană în timpul Primului Război Mondial îl transformase într-un susținător fervent al independenței pe parcursul revoluției. În capitala San Juan se duceau lupte aprige. Palatul prezidențial se afla sub asediu și, deși eforturile de a-l asasina pe guvernatorul Muñoz Marín au eșuat, 27 de oameni au fost uciși în timp ce alți 90 au fost răniți. Revolta a fost înăbușită a doua zi: Albizu Campos a fost capturat într-un jeep ticsit cu puști de asalt. Încercase să le furnizeze altor naționaliști inspirați de acțiunile lui, dar descoperise mult prea târziu că nu erau suficienți susținători care să li se alăture rebelilor în confruntările cu armata, care era mult mai bine echipată. După înăbușirea revoltei, mii de portoricani, adepți ai independenței țării, au fost arestați, fără nici o explicație, de forțele Guvernului, deși nu susținuseră revolta.

Oscar Collazo, un portorican de treizeci și patru de ani, naționalist fervent, privea cu stupoare cum compatrioții săi erau duși în închisoare. Collazo venise în America pe când era adolescent, în perioada Marii Crize Economice, unde reușise să-și găsească de muncă și să-și susțină familia din Puerto Rico. Își dăruia, cu generozitate, timpul și banii altor naționaliști portoricani care încercau să se stabilească în America. Angajatorul său, patronul

unei fabrici de mașini, unde lucra ca șlefuitor de metale, îl considera unul dintre cei mai buni angajați, iar colegii de muncă l-au ales ca reprezentant de sindicat. Era, de asemenea, secretarul facțiunii Partidului Naționalist Portorică, New York City Junta, și un susținător înfocat al lui Albizu Campos. Collazo divorțase de prima soție pentru că îi era infidelă și se căsătorise cu o colegă de la locul de muncă, mamă a două fete. Acestea s-au atașat atât de mult de Collazo, încât i-au preluat oficial numele de familie.

Radicalismul lui Griselio Torresola, în vârstă de douăzeci și cinci de ani, era genetic; familia lui participase la toate revoluțiile înfăptuite în Puerto Rico de-a lungul secolului. El și fratele lui, Elio, precum și cele două surori ale lor, Angelina și Doris, îl susțineau cu ardoare pe Albizu Campos încă din copilărie. Una dintre surorile lui Torresola fusese rănită în timpul revoltei, iar fratele lui avea să fie, în cele din urmă, condamnat la închisoare pe viață pentru uciderea unui polițist. Deși era căsătorit, Torresola avea reputația unui fustangiu. Dat afară de la magazinul de papetărie unde lucra, se baza pe generozitatea compatrioților săi portoricani pentru a-și asigura traiul la New York.

Collazo și Torresola se simțeau frustrați și mânioși pentru că nu puteau să participe la revoltă și nici să-și dea viața pentru cauză. După o discuție înflăcărată despre incapacitatea lor de a juca un rol activ în proteste, Collazo a venit brusc cu ideea de a-l asasina pe președintele Truman. Dornic să înfăptuiască ceva mareț, Torresola a încuviințat pe loc. Hotărârea lor nu izvora dintr-o ură personală: voiau doar să atragă atenția Americii asupra nedreptăților suferite de naționaliștii din Puerto Rico în aceste momente critice. Planul ar putea fi considerat complet absurd dacă n-am ține seama de doi factori importanți: dăruierea celor doi și talentul esențial al lui Torresola – mânuia bine pistolul. Avea să fie primul atac săvârșit la Casa Albă și unul

dintre cele mai sângeroase și mai dramatice schimburi de focuri din istoria Americii.

Ziua de 1 noiembrie 1950 era excepțional de călduroasă la Washington DC, iar ușa de la intrarea clădirii Blair House (familia Truman locuia la Blair House, deoarece la Casa Albă se efectuau lucrări de renovare) era larg deschisă, singurul obstacol în calea vreunui intrus fiind ușa cu paravan. Spre deosebire de Casa Albă, protejată de garduri de fier ce împrejmuiau peluza imensă, între Blair House și strada străbătută de sute de oameni pe oră se afla o grădină lată de 1,5 metri, străjuită de un gard viu. Agenții de la serviciile secrete voiau să blocheze măcar accesul din fața casei, dar Truman a respins ideea: „N-are nimeni de gând să mă împuște”. La ora 14:00, Truman s-a hotărât să tragă un pui somn, așa că s-a dezbrăcat și s-a băgat în pat.

Între timp, cei doi asasini amatori îi cereau unui taximetrist să le arate unde este Blair House (nu reușiseră s-o găsească pe hartă). Dacă ar fi citit ziarele, ar fi aflat că Truman urma să țină un discurs la Arlington Cemetery în după-amiaza aceea și ar fi plecat pe jos de la Blair House la ora 14:50, sau, dacă s-ar fi străduit să-i studieze programul zilnic, ar fi știut că era vulnerabil în timpul plimbărilor de dimineață.

Șase dintre cei șapte bodyguarzi însărcinați cu protecția președintelui se aflau la datorie. Al șaptelea se ocupa de alte însărcinări când și dacă se iveau. Trei oameni păzeau cele trei intrări spre clădire, altul stătea la ușa de la intrare, iar alți doi, inclusiv ofițerul superior, se deplasau în diverse locuri unde prezența lor era imperioasă. Într-una dintre cabinetele de pază se afla Leslie Coffelt, ofițer de poliție la Casa Albă, în vârstă de patruzeci de ani, un om liniștit și jovial. Urma să-și ia concediu, pentru că soția lui, Chessie, era grav bolnavă și avea să fie supusă unei intervenții chirurgicale. Într-o altă cabină se afla Joseph Davidson, ofițer de poliție la Casa Albă, în vârstă de

treizeci și șapte de ani, singurul celibatar din echipă. Agentul serviciilor secrete Floyd Boring, în vârstă de treizeci și cinci de ani, stătea la intrarea principală, nu departe de o mică gheretă de pază, împreună cu agentul serviciilor secrete Vincent Mroz. Donald Birdzell, în vârstă de patruzeci și unu de ani, păzea treptele ce duceau spre ușa principală a clădirii Blair House, în timp ce Stewart Stout, veteran în poliția din Pennsylvania, stătea în spatele ușii, ultimul „bastion” între un asasin și președinte.

La ora 14:19, Oscar Collazo a făcut primul pas. S-a apropiat de Blair House dinspre est și s-a oprit când s-a aflat la 1,5 metri în spatele lui Donald Birdzell. Collazo a îndreptat pistolul Walther P38 spre polițist și a apăsat pe trăgaci. Dar nu s-a întâmplat nimic. Simțind mișcare în spatele său, ofițerul s-a întors cu față. Collazo a apăsat din nou, cu disperare, pe trăgaci, cu mâna stângă. De data asta a funcționat. Glonțul l-a lovit pe Birdzell în genunchiul drept, iar polițistul s-a prăbușit la pământ. Collazo a luat-o la fugă spre Blair House.

Ofițerul de poliție Joseph Davidson și agentul serviciilor secrete Floyd Boring stăteau în apropierea unei gherete de pază când au auzit împușcătura și l-au văzut pe Birdzell căzut la pământ. Și-au scos armele și au început să tragă asupra lui Collazo. Spre marea lor frustrare, gloanțele ricoșau în mod repetat în gardul din fier forjat ce-i despărțea de asasin. Collazo a ripostat, trăgând cu pistolul de calibru 9 mm, în timp ce Birdzell s-a ridicat în picioare, în ciuda durerii sfâșietoare, și a pornit târându-se după Collazo, trăgând la rândul său cu pistolul Police Special.

Boring, unul dintre trăgătorii de elită de la Casa Albă, și-a îndreptat cu atenție arma spre Collazo și, luându-i capul în vizor, a apăsat pe trăgaci. Glonțul i-a scrijelit pielea și i-a spulberat pălăria, provocându-i o rană superficială, care sângera însă din abundență. Davidson a tras și el o secundă mai târziu. Glonțul i-a sfâșiat mușchiul pectoral înainte de a i se înfige în brațul drept.

Agentul serviciilor secrete Vincent Mroz s-a năpustit spre locul de unde răzbăteau împușcăturile și a tras un prim glonț când l-a zărit pe Collazo, dar, din cauză că se afla încă mult prea departe, iar unghiul de tragere era mult prea larg, glonțul a trecut pe lângă țintă. Mroz a străbătut clădirea, căutând o ieșire care să-i ofere un unghi mai bun.

Collazo își golise între timp pistolul. Cu chipul brăzdat de sânge, s-a așezat pe treptele clădirii, a scos din buzunar alt încărcător și și-a alimentat pistolul.

Atunci a intervenit adevăratul trăgător. Torresola era înarmat cu un pistol Luger, aflat într-o stare perfectă de funcționare, pe care abia aștepta să-l folosească. Planul lor dăduse roadele scontate: Collazo atrăsese focul tuturor bodyguarzilor de la Casa Albă, permițându-i lui Torresola să se apropie de mica gheretă de pază dinspre vest, de pe Pennsylvania Avenue. Polițistul Leslie Coffelt se pregătea să tragă și el asupra lui Collazo, când Torresola și-a scos arma de calibru 9 mm și, ținându-l profesionist cu ambele mâini, în „poziția unui triunghi isoscel”, a deschis focul. Coffelt, un iubitor al armelor de foc și membru al unei echipei de tir, s-a întors cu față spre Torresola, dar era mult prea târziu. Atacatorul a tras iute patru focuri, înaintând cu pași fermi, până a ajuns la o distanță de 30 și ceva de centimetri de ofițer. Trei gloanțe au pătruns în trupul lui Coffelt, iar al patrulea i-a sfâșiat mâneca uniformei. S-a prăbușit pe scaunul din gheretă, rănit mortal. Torresola și-a văzut mai departe de drum, îndreptându-se spre Blair House.

Joe Downs, polițist la Casa Albă, îmbrăcat în haine civile, se afla la cumpărături pentru masa de la Blair House din seara aceea, când a dat aproape nas în nas cu Torresola în clipa în care a ieșit pe o ușă aflată în partea de vest a clădirii. Downs a vrut să-și scoată pistolul, dar, la fel ca în cazul lui Coffelt, a fost mult prea târziu. Primul glonț tras de Torresola i-a scrijelit șoldul,